

КАФЕДРА ОПЕРНОЇ ПІДГОТОВКИ ТА МУЗИЧНОЇ РЕЖИСУРИ

Історія світового театру

Освітній ступінь	бакалавр	Курс	2-4
Спеціальність	026 «Сценічне мистецтво»	Семестр	3-8
Освітньо-професійна програма	«Музична режисура»		
Статус	обов'язкова	ECTS	12
		Годин	360
		Лекційні	100
		Семинарські	100
		Самостійна робота	160
Форма контролю	залік/екзамен		

Інформація про викладача

ПІБ	Веселовська Г.І., професор, професор кафедри оперної підготовки та музичної режисури Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського
Профіль викладача	https://orcid.org/0000-0002-4898-5000 (Веселовська Г.І.)
e-mail	aveselovska@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Історія світового театру» є процес формування і розвитку світового театрального мистецтва в його різновидах, художніх напрямках, стилях, жанрах, формах.

Мета: розуміння еволюційних процесів, що відбуваються у світовому театральному мистецтві від витоків до сьогодення, їх відображення в контексті професійної діяльності режисера музичного театру

Завдання:

- усвідомлення ролі і місця театрального мистецтва в житті суспільства;
- розуміння основних закономірностей і тенденцій його розвитку;
- здатність встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціокультурними умовами розвитку суспільства та процесами в театральному мистецтві;
- усвідомлення специфіки художніх творів у різних театральних жанрах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- сутність театрального мистецтва, його функції і завдання в житті суспільства;
- процес формування і розвитку світового театру в контексті соціокультурних процесів;
- художні напрямки і стилі, специфічні прийоми їхнього відображення в театральному мистецтві;

- творчість основних представників театрального мистецтва в різних його жанрах, їхній творчий доробок, вплив їхньої діяльності на процес розвитку світового театру;
- основні теоретичні роботи в галузі театрального мистецтва, їхній вплив на художню практику театру;

вміти:

- спрямовувати власну творчу діяльність згідно з функціями і завданнями театрального мистецтва;
- аналізувати специфіку формування жанрово-стильових ознак театральних творів певної історичної епохи, країни в контексті соціокультурних процесів;
- надавати характеристику художнього напрямку, стилю та визначати специфіку відображення їхніх основних рис у театральних творах;
- аналізувати діяльність видатних представників театру, спиратися на їхній творчий доробок у пошуках власних оригінальних рішень;
- аналізувати новітні наукові розробки і арт-технології в галузі театрального мистецтва, застосовувати ці досягнення в художній практиці.

На основі засвоєних знань та вмінь студенти повинні **володіти професійними компетенціями:**

- аналізом основних етапів (епох, стилів, напрямків, течій) у розвитку світового театру загалом та музичного зокрема;
- історичними фактами та іменами, пов'язаними з формуванням театральної культури різних країн і епох, створенням конкретних вистав;
- напрямками та стилями зарубіжного й українського театру, динамікою розвитку провідних театральних шкіл;
- здатністю застосовувати набуті знання та вміння у власній професійній діяльності режисера музичного театру.

Перелік тем

- Тема 1. Театр доби античності
- Тема 2. Театр доби середньовіччя
- Тема 3. Театр доби Відродження
- Тема 4. Театр класицизму Франції та Німеччини XVI–XVII ст.
- Тема 5. Український театр кінця XVI–XVIII ст.
- Тема 6. Доба Просвітництва і театр
- Тема 7. Європейський та американський театр доби романтизму
- Тема 8. Театральна культура України першої половини XIX ст.
- Тема 9. Розвиток світового театру другої половини XIX ст.
- Тема 10. Український театр другої половини XIX ст.
- Тема 11. Модерністські течії в європейському театрі межі XIX–XX ст.
- Тема 12. Український театр початку XX ст.
- Тема 13. Театр Європи та США першої половини XX ст.
- Тема 14. Театр України 1920–1940-х рр. Діяльність Леся Курбаса
- Тема 15. Театр Європи та США другої половини XX–початку XXI ст.
- Тема 16. Музичний і драматичний театр України 1960–1990-х рр.
- Тема 17. Сучасні театральні течії і тенденції. Театрально-музичні фестивалі

Форми та технології навчання

Дисципліна «Історія світового театру» для студентів освітнього ступеня «Бакалавр» кафедри оперної підготовки та музичної режисури складається з лекційних та семінарських занять та частки годин для самостійної роботи та підготовки, а також

включає контрольні заходи (колоквиуми, експрес-опитування, заліки, екзамени) та написання рефератів, підготовку статей, виступи на конференціях..

Навчальні ресурси

В опануванні знаннями з дисципліни «Історія світового театру» використовуються навчально-методичні посібники, навчально-методичні комплекси дисципліни «Історія світового театру»; методичні рекомендації щодо підготовки до семінарів; методичні поради для написання рефератів; методичні матеріали для самостійної роботи студентів та інші матеріали інформаційних ресурсів наукових бібліотек вищих навчальних закладів спеціальної освіти та наукових бібліотек академічного спрямування, а також веб ресурси. Наукова та методична література представлена у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі Академії. За умови дистанційного навчання під час карантину або форс мажорних обставин, всі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали студенти можуть знаходити на сайті бібліотеки Академії <http://lib.knmau.com.ua>. та на електронних ресурсах Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського, Національної бібліотеки імені Ярослава Мудрого, інших наукових, довідкових та бібліотечних ресурсах.

Методи контролю

Поточний (міжсесійний) контроль:

- **вербальний**: експрес-опитування, колоквиум співбеседа, контрольний опит, доповідь на семінарі;
- **аналітичний**: аналіз візуальних матеріалів до семінарів, перевірка рефератів тестування;

Підсумковий контроль у вигляді заліків в кінці 3-го, 5-го, 7-го семестрів і екзамену в кінці 8-го семестру :

Система оцінювання

Семестри 1-6

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Колоквиум	10
2.	Експрес-опитування	5
3.	Тестування	15
4.	Заліки	20
5.	Екзамен	50
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

90–100–А– відмінно – вичерпна і розгорнута відповідь на питання з аналізом сучасних наукових джерел, з посиланням на інноваційні технології, досвід провідних вітчизняних і зарубіжних митців. Демонстрація високого рівня знань, оригінальний підхід до синтезу теорії і практики

82–89–В– добре – ґрунтовна відповідь на питання з аналізом літературних джерел, творчого доробку провідних митців.

Демонстрація якісного рівня знань, традиційний підхід до синтезу теорії і практики

74–81–С– добре – повна відповідь на питання з посиланням на літературні джерела, творчий доробок провідних митців. Демонстрація достатнього рівня знань, вміння самостійно проводити синтез аспектів теорії і практики

64–73–D– задовільно – відповідь на питання в необхідному обсязі без посилань на літературні джерела і творчий доробок провідних митців, окремі неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня знань, синтез аспектів теорії і практики за допомогою викладача

60–63–E– задовільно – відповідь на питання в мінімально допустимому обсязі, значні неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація граничного рівня знань, неспроможність самостійного синтезу аспектів теорії і практики

35–59–FX– незадовільно (з можливістю повторного складання) – відповідь на питання в недостатньому обсязі, грубі помилки, неспроможність їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація низького рівня знань, неспроможність екстраполяції теоретичних аспектів на художню практику

0–34–F– незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни) – відповідь на питання на рівні елементарного розпізнання, неможливість відтворення навчального матеріалу на репродуктивному рівні. Неспроможність виконання аналітичних завдань, відсутність навичок синтезу теорії і практики

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися студентам з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта

Передбачається участь студентів у міжнародних, всеукраїнських та кафедральних наукових і науково-практичних конференціях, круглих столах, семінарах, вебінарах, участь у науково-творчих проєктах, воркшопах та майстер класах; відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, мистецьких експозицій, виставок тощо.

Рекомендована література

Базова

1. Антонович Д. Триста років українського театру. 1619–1919. – Л., 2001.
2. Брехт Б. Про мистецтво театру: Збірник. – К., 1977.
3. Брокетт Оскар, Гілді Франклін Г. Історія театру. – Л., 2014.
4. Брук П. Жодних секретів: Думки про акторську майстерність і театр. – Л., 2005.
5. Веселовська Г. Сучасне театральне мистецтво: навч. посіб. – К., 2014.
6. Веселовська Г. Український театральний авангард. – К., 2010.
7. Владимірова Н. Західноєвропейський театр у динаміці культурологічного процесу межі ХІХ – ХХ століть. – К., 2008.
8. Владимірова Н. Історія театру Західної Європи і США. Програма-конспект для вищ. навч. закл. культури і мистецтва. – Л., 2005.
9. Гвоздев О. З історії театру і драми. – Л., 2008.
10. Гринишина М. Театральна культура рубежу ХІХ – ХХ століть. Реалізм. Дискурс. – К., 2013.
11. Дмитрова Л. З історії всесвітнього театру: Підручна книга / За ред. і вступними увагами проф. О. Білецького. – Л., 2006.
12. Єрмакова Н. Березільська культура: Історія, досвід. – К., 2012.
13. Історія українського театру : у 3 т. / редкол.: Г. Скрипник (голова) та ін. – К., 2009-2017.
14. Клековкін О. Античний театр. – К., 2004.
15. Клековкін О. Містерія у генезі театральних форм і сценічних жанрів. – К., 2001.
16. Клековкін О. Сакральний театр: Генеза. Форми. Поетика. – К., 2002.
17. Крег Е.-Г. Про мистецтво театру. – К., 1974.
18. Лесь Курбас : Березіль : Із творчої спадщини / упоряд. М. Лабінський. – К., 1988.

19. Липківська А. Світ у дзеркалі драми. – К., 2007.
20. Лягущенко А. Український театр. Видатні діячі та менеджмент. – К., 2021.
21. Миленька Г. Історія зарубіжного театру (від античності до просвітництва). – К., 2007.
22. Нариси з історії театрального мистецтва України ХХ ст. / Редкол.: В. Д. Сидоренко та ін. – К., 2006.
23. Нариси з історії інонаціонального театру в Україні ХХ – початку ХХІ століть / за заг. ред. М. Гринишиної. – К., 2017.
24. Паві П. Словник театру. – Л., 2006.
25. Пилипчук Р. Історія українського театру (від витоків до кінця ХІХ ст.). – К.-Л., 2019.
26. Стайн Д. Сучасна драматургія в теорії та театральній практиці. Кн.1. Реалізм і натуралізм. – Л., 2003.
27. Стайн Д. Сучасна драматургія в теорії та театральній практиці. Кн.2. Символізм, сюрреалізм і абсурд. – Л., 2003.
28. Стайн Д. Сучасна драматургія в теорії та театральній практиці. Кн. 3. Експресіонізм та епічний театр. – Л., 2004.
29. Український театр ХХ століття / Редкол.: Н. М. Корнієнко та ін. – К., 2003.
30. Чечель Н. Українське театральне відродження (Західна класика на українській сцені 1920–1930-х років. Проблеми трагедійної вистави). – К., 1993.
31. Braun, Edward. The Director and the Stage: From Naturalism to Grotowski. – New York, 1982.
32. Fisher, James and Felicia Hardison Londre. The Historical Dictionary of American Theater Modernism. – Toronto; Plymouth, 2008.
33. Forman, Edward. The Historical Dictionary of French Theater. – Plymouth, 2010.

Допоміжна

34. Арістотель. Поетика. К., 1967.
35. Арто А. Театр і його двійник. Л., 2021.
36. Барба Е. Паперове каное. Путівник по театральній антропології / Пер. з англ. М. Шкарабан. Л., 2001.
37. Бобошко Ю. Гнат Юра. К., 1980.
38. Бобошко Ю. Режисер Лесь Курбас. К., 1987.
39. Ваніна І. Українська Шекспіріана. К., 1964.
40. Васильєв Є. Сучасна драматургія: жанрові трансформації, модифікації, новації. Луцьк, 2017.
41. Веселовська Г. Дванадцять вистав Лесея Курбаса. – Вінниця, 2005.
42. Веселовська Г. Театральні перехрестя Києва 1900–1910-х рр. Київський театральний модернізм. К., 2007.
43. Веселовська Г. Театр Миколи Садовського. 1907–1920. К., 2018.
44. Висоцька Н. На перехресті цивілізацій (афро-американська драма як мультикультурний феномен). К., 1997.
45. Вороний М. Театр і драма. Збірка статей. К., 1989.
46. Гайдабура В. Театр, розвіяний по світу. К., 2013.
47. Гаккебуш В. В сучасному польському театрі. К., 1972.
48. Гарбузюк М. Образ України у польському театральному дискурсі ХІХ століття: стратегії та форми репрезентації. Л., 2018.
49. Гринишина М. О. Містові й світові: Драматургія А. П. Чехова на українському кону в інтерконтекстуальних зв'язках із світовим сценічним простором. К., 2008.
50. Гринишина М. Синтетичний театр. К., 2019.
51. Гротовський Є. Театр. Ритуал. Перформер. Л., 1999.
52. Драматургія кінця ХІХ–ХХ ст. (Г. Ібсен, Б. Шоу, Б. Брехт): Матеріали до вивчення. Кам'янець-Подільський, 2006.
53. Клековкін О. Ю. THEATRICA: Старовинний театр у Європі від початків до кінця ХVІІІ століття: Лексикон. К., 2009.

54. Клековкін О. Театральна культура України: Сценарії. Ролі. Статуси. К., 2020.
55. Корнієнко Н. Лесь Курбас: репетиція майбутнього. К., 2007.
56. Курбас Л. Філософія театру. Х., К., 2022.
57. Лужницький Г. Український театр. Наукові праці, статті рецензії: Збірник праць. Л., 2004.
58. Маршал Г., Сток М. Айра Олдрідж негритянський трагик. К., 1966.
59. Паламарчук О. Музичні вистави Львівських театрів (1776–2001). Л., 2007.
60. Піскатор Е. Політичний театр. Х, 1932.
61. Райнгардт М. Я лише театроман. Л., 2015.
62. Тримбач С. Богдан Ступка. Метаморфози. К., 2022.
63. Український театр ХХ століття : Антологія вистав / за заг. ред. М. Гринишиної. – К., 2012.
64. Шалагінов Б. Класики і романтики. – К., 2013.
65. Шіллер Ф. Естетика. – К., 1974.
66. Berghaus, Günter. Theatre, Performance, and the Historical Avant-Garde. – New York, 2006.
67. Braun, Edward. Meyerhold: A Revolution in Theatre. – London, 1998.
68. Farrell, Joseph, and Paolo Pappa, eds. A History of Italian Theatre. – Cambridge, 2006.
69. Goldberg, Rose-Lee. Performance Art from Futurism to the Present. – New York, 1988.
70. Hoover, Marjorie L. Meyerhold: The Art of Conscious Theatre. – Amherst, 1974.
71. Innes, Christopher. Avant-garde Theatre 1892–1992. – London, 1993.
72. Innes, Christopher. A Sourcebook on Naturalist Theatre, London, 2000.
73. Knapp, Bettina L. French Theatre, 1918–1939. – London, 1985.
74. Milling, Jane, Peter Thomson, and Joseph Donohue. The Cambridge History of British Theatre: Origins to 1660. – Cambridge, 2004.
75. Patterson, Michael. The First German Theatre: Schiller, Goethe, Kleist, and Büchner in Performance. – New York, 1990.
76. Patterson, Michael. The Revolution in German Theatre. 1900–1930. – Boston, 1981.
77. Roose-Evans, James. Experimental Theatre: From Stanislavsky to Peter Brook. – London, 1984.
78. Sjavik, Jan. The Historical Dictionary of Scandinavian Literature and Theater – Oxford, 2006.
79. Swift, E. Anthony. Popular Theatre and Society in Tsarist Russia. – Los Angeles – London, 2002.

Інформаційні ресурси

Теле- та відео версії драматичних, музично-драматичних, оперно-балетних вистав видатних постатей світового театру минулого та сучасності. Відеолекції з історії театру на різних науково-пізнавальних платформах.